

صلى الله عليه وسلم

به نام خدا

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد آقای هوشنگ گودرزی تحت عنوان

«ساز و کارهای پیشگیری پلیسی از سرقت خودرو» را از نظر فرم و محتوا

بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنما	دکتر محمد فرجیها	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر ولی اله انصاری	استادیار	
۳- استاد ناظر	دکتر شهرام ابراهیمی	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر نادر نوروزی	استادیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر شهرام ابراهیمی	استادیار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته حقوق جزا است که در سال ۱۳۸۸ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر محمدفرجیها، مشاوره جناب آقای دکتر ولی الله انصاری از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب هوشنگ گودرزی دانشجوی رشته حقوق جزا مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: هوشنگ گودرزی

گودرزی

تاریخ و امضا: ۸۸/۱۷/۲۵

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

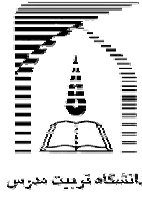
ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

اینجانب هویت علمی خود در زمینه دانشجوی رشته و ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۷ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:

تاریخ: ۸۸/۱/۴/۵۰

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی (گروه حقوق)

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته حقوق جزا و جرم شناسی

موضوع:

سازوکارهای پیشگیری پلیسی از جرم سرقت خودرو

نگارنده

هوشنگ گودرزی

استاد راهنما

دکتر محمد فرجیها

استاد مشاور

دکتر ولی الله انصاری

بهمن 1388

تقدیر

سپاس و تکریم، خاص ذات اقدس است که نظام پیچیده هستی را سامان بخشید و از بین خلاق، بشر را مختار و متفکر آفرید و افق‌های عشق به تعلیم را در قلب او شعله‌ور ساخت و او را با سلاح "والقلم و یاسطرون" آشتی داد تا بر تاریکی‌ها بشورند و پرده‌های جهل و نادانی را از اندیشه‌ها بزایند، تقدیر و تشکر کسانی که حیات جاودانه خویش را مصروف پرورش استعدادها و اعتلای اندیشه‌ها کردند تا سلسله حیات بشری را انتظام بخشند.

بنا بر مصداق "من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق"، بخود فرض می‌دانم مراتب تقدیر و امتنان خود را به پیشگاه استاد گرامی جناب آقای دکتر محمد فرجیها ابراز دارم. همچنین از استاد عالیقدر جناب آقای دکتر ولی‌الله انصاری که با راهنمایی‌های خویش، مرا مرهون محبت‌های خود نموده‌اند سپاسگزارم.

ضمناً از مسئولین و اساتید گروه حقوق دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس که در طول مدت تحقیق با مساعدت و راهنمایی‌های بی دریغ شان در تکمیل این پژوهش این حقیر را یاری نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

چکیده

سرقت خودرو در همه جوامع یکی از رایج ترین سرقتها بوده و هست. در ایران نیز سرقت خودرو یکی از جرایمی است که در میان مجموعه سرقتها برابر آمار مراجع رسمی و قانونی از افزایش نسبی برخوردار است. از آنجائیکه سرقت پدیده ای است که همزمان برهم زننده امنیت مالی و جانی دیگری می باشد، به نظر می رسد پرداختن به علل و عوامل پدیده سرقت، اعم از عوامل اجتماعی، روانی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و شناخت عمیق تر این پدیده و پیامدهای مخرب فردی و اجتماعی آن اهمیت زیادی دارد. معمولاً برای ترسیم وضعیت سرقت خودرو در یک جامعه به مراجع پلیسی و قضایی مراجعه می کنند تا بتوانند آمار دقیق و جامع تری بدست آورند.

پژوهش حاضر توصیفی و تبیینی است، که در آن از روش استخراج اطلاعات آمار سرقت خودرو در ایران برابر مدارک و مستندات پلیس و همچنین مصاحبه با افسران پلیس، بزه دیدگان، سارقین خودرو استفاده شده است، مضافاً اینکه ریشه و علل و عوامل سرقت خودرو در حوزه جرم شناختی بررسی گردیده که برابر یافته های تحقیق، وقوع سرقت خودرو به عوامل متعددی از جمله عوامل اجتماعی (مهاجرت، اعتیاد، مشروبات الکلی، قمار، طلاق، سرقت، بی اعتقادی، دوستان ناباب، مسائل جنسی، سینما، اوقات فراغت) و نیز عوامل اقتصادی (نیاز، فقر) و عوامل فرهنگی و ... بستگی دارد که هر کدام می تواند به نوبه خود علت گرایش به جرم سرقت باشد، به نحوی که زمینه های سرقت متأثر از مسائل اولیه یا اصلی و نیز مسائل ثانویه است؛ مسائل اولیه مواردی است که بصورت فردی و محیطی بر افراد جامعه تأثیر گذاشته و ناهنجاری های ذهنی و رفتاری را موجب می گردند و مسائل ثانویه شامل شرایط و انگیزه های وقوع بزهکاری است، فردی که متأثر از عوامل جرم زا نظیر خانواده بی بند و بار و تحمل فقر و محرومیت و یا بیماریهای جسمی

و روانی و عقده های روی هم انباشته شده می باشد، آمادگی و استعداد لازم را برای سرقت کسب نموده و منتظر بهانه ای برای ارتکاب جرم است.

بهترین و مؤثرترین راه مقابله با سرقت، مقابله با علل و عوامل موجب آنهاست، برخوردهای مقطعی و موردی با سرقت و سارقین، مبارزه قطعی محسوب نمی شود و پلیس متناسب با امکانات خود در حد کنترل و متعادل نگه داشتن نسبی وقوع جرائم، حفاظت و مراقبت از محل های خاص تلاش و انجام وظیفه می نماید.

از طرفی جهت کنترل و مهار وقوع سرقت خودرو، علاوه بر ریشه یابی علل و عوامل سرقت و رفع موانع و مشکلات، اجرای پیشگیری وضعی و اجتماعی در جهت کاهش سرقت و نیز ارائه راهکار مناسب را می طلبد؛ هرچند اقدامات و برنامه های جدید درون سازمانی و برون سازمانی پلیس تا حدودی منجر به کاهش سرقت خودرو شده است، لیکن پلیس به تنهایی قادر به پیشگیری از سرقت خودرو نمی باشد و این مهم یک رویکرد چند نهادی است که پلیس و مراکز دانشگاهی و تحقیقی در حوزه جرم شناختی و دیگر نهادهای مسئول و مرتبط با موضوع باید با تعامل و هم اندیشی و اجرای برنامه های اصولی و کاربردی، نقش خود را به خوبی ایفاء نموده و پس از علت شناسی جرم و مجرم راههای پیشگیری از سرقت خودرو را بازگو نماید. دراین راستا مشارکت همگانی نهادهای حاکمیت و دولت و مردم را می طلبد. همچنین نیاز به هیأتی است که دارای ضمانت اجرایی لازم باشد تا بتواند وظیفه هر یک از نهادها، سازمانها و تشکلهای دولتی و غیر دولتی را مشخص و هماهنگی اعضاء را جهت هدف پیشگیری از سرقت برقرار نماید.

واژگان کلیدی: پیشگیری - پلیس - سرقت - خودرو

فهرست

صفحه	عنوان
1.....	مقدمه
4.....	الف - بیان مسئله
5.....	ب - پیشینه تحقیق
6.....	ج - اهمیت و ضرورت تحقیق
7.....	د - اهداف تحقیق
8.....	و - سؤالات تحقیق
8.....	هـ - فرضیات تحقیق
8.....	ی - روش انجام تحقیق
9.....	ن - محدودیت تحقیق
10.....	م - سازمان تحقیق
11.....	تعریف مفاهیم کلیدی
11.....	1- پلیس
15.....	2- پیشگیری
16.....	3- پیشگیری پلیسی
18.....	4- خودرو
20.....	5- سرقت
فصل اول - سرقت خودرو و عوامل مؤثر بر آن	
23.....	1-1- بخش اول - ارکان اصلی خودرو و وضعیت سرقت آن در ایران
24.....	1-1-1- ارکان اصلی خودرو
24.....	1-1-1-1- پلاک
26.....	1-1-1-2- رنگ
28.....	1-1-1-3- موتور
29.....	1-1-1-4- شاسی

- 31-2-1-1- وضعیت سرقت خودرو در ایران.....
- 31-1-2-1-1- سرقت خودرو طی سالهای 1370-1386.....
- 32-1-2-1-1- فراوانی جغرافیایی و ماهیانه وقوع سرقت خودرو.....
- 35-2-2-1-1- تحلیل آمار سرقت خودرو.....
- 36-3-2-1-1- ویژگی های خودروهای مسروقه.....
- 38-3-1-1- ویژگی سارقان خودرو.....
- 39-2-1- بخش دوم – عوامل سرقت.....
- 40-1-2-1- تبیین های نظری.....
- 48-2-2-1- یافته های تحقیق.....
- 3-2-1- رویکرد تطبیقی نظریه های پیشگیری اجتماعی از سرقت، بالأخص سرقت خودرو 55
- 55-1-3-2-1- نظریه بی سازمانی اجتماعی.....
- 58-2-3-2-1- نظریه فشار.....
- 59-3-3-2-1- نظریه پیوند افتراقی.....
- 61-4-3-2-1- نظریه محرومیت نسبی.....
- 63-5-3-2-1- نظریه یادگیری اجتماعی.....
- فصل دوم – پیشگیری وضعی سرقت خودرو**
- 69-1-2- بخش اول - انواع سارقان خودرو و اقدامات بزهکارانه.....
- 71-1-1-2- شگردهای سرقت خودرو.....
- 71-1-1-1-2- سرقت با حضور مالک و راکب.....
- 71-1-1-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه زورگیری با سلاح سرد و گرم.....
- 2-1-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه دادن آبمیوه و مواد خوراکی آغشته به مواد بیهوشی 72
- 72-3-1-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه سوار شدن زنان سارق و معلوم الحال در خودرو.....
- 72-4-1-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه درگیری و نزاعهای ساختگی.....
- 73-5-1-1-1-2- سرقت خودرو با ظاهری آراسته و به بهانه خرید و معامله خودرو.....
- 73-6-1-1-1-2- سرقت خودرو با کودک خردسال داخل خودرو.....
- 73-7-1-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه سوار شدن سارقین در خودروهای مسافر بری.....

- 73.....2-1-1-2- سرقت بدون حضور مالک و راکب خودرو.....
- 74.....1-2-1-1-2- ساختن سوئیچ یدک:.....
- 74.....2-2-1-1-2- سرقت خودروهای واجد قفل‌های فابریک کارخانه‌ای و فاقد لوازم ضد سرقت 74
- 74.....3-2-1-1-2- سرقت از طریق افرادی که خودرو از آنها خریداری شده است.....
- 74.....4-2-1-1-2- سرقت پارکینگ منزل یا داخل حیاط.....
- 75.....5-2-1-1-2- سرقت خودرو در حریم مراکز درمانی.....
- 75.....6-2-1-1-2- استفاده از مفتول فلزی.....
- 75.....7-2-1-1-2- فرو بردن درفش نوک تیز یا سیم مفتولی.....
- 75.....8-2-1-2-2- تخریب قفل درها و مغزی سوئیچ بوسیله پیچ گوشتی T شکل.....
- 75.....9-2-1-1-2- استفاده از اسید کلریدریک HCL و تزریق آن بوسیله سرنگ به داخل مغز قفل درها و مغزی سوئیچ.....
- 75.....10-2-1-1-2- استفاده از لوله 5 یا 10 اینچ آب برای شکستن قفل فرمان (متصل به میل فرمان).....
- 76.....11-2-1-1-2- کشیدن کاپوت و قطع کردن سیم بلند گوی دزدگیر یا آژیر.....
- 76.....12-2-1-1-2- توپی زنی.....
- 76.....13-2-1-1-2- سوراخ کردن زیر توپی قفل درهای اتومبیل‌های مثل پژو 206.....
- 76.....14-2-1-1-2- در زیر دستگیره در خودروهای گروه پژو اعم از RD، 405 و پرشیا
- 76.....15-2-1-1-2- با باز کردن درب موتور و بالا زدن کاپوت جلو، سرباطری.....
- 76.....16-2-1-1-2- تعویض ECU که حکم مغز کامپیوتر خودرو را دارد.....
- 77.....17-2-1-1-2- یکی از روشهای جدید از کار انداختن دزدگیر.....
- 77.....18-2-1-1-2- سرقت خودرو در نقاط خلوت و کم نور.....
- 77.....19-2-1-1-2- سرقت خودرو روشن و رها شده در جلوی منازل و پارکینگ.....
- 77.....20-2-1-1-2- سرقت خودرو به شیوه انتقال خودرو با جرثقیل.....
- 78.....2-1-2- تدابیر سارقان برای جلوگیری از کشف خودرو مسروقه.....
- 78.....1-2-1-2- پلاک.....
- 80.....2-2-1-2- رنگ و وسایل جانبی.....
- 80.....3-2-1-2- اتاق و شاسی.....

82.....	4-2-1-2- تعویض موتور
82.....	5-2-1-2- پلاک دوقلو
83.....	6-2-1-2- کارت و پلاک
84.....	7-2-1-2- سند نمره کردن
84.....	8-2-1-2- اوراق کردن
85.....	9-2-1-2- تغییرات در اسناد مالکیت
87.....	2-2- بخش دوم - پیشگیری وضعی پلیسی از سرقت خودرو
88.....	1-2-2- مستندات قانونی پیشگیری وضعی پلیسی
92.....	2-2-2- اقدامات پیشگیری وضعی پلیسی از سرقت خودرو
93.....	1-2-2-2- دشوار ساختن ارتکاب سرقت
96.....	2-2-2-2- افزایش خطر ارتکاب سرقت
96.....	1-2-2-2-2- مراقبت های رسمی
99.....	1-1-2-2-2-2- سازماندهی مراقبت و گشتی پلیس در پیشگیری از سرقت خودرو
102.....	2-1-2-2-2-2- انواع ایست و بازرسی در پیشگیری از سرقت خودرو
103.....	3-1-2-2-2-2- کنترل عملیات پیشگیری از سرقت خودرو
104.....	2-2-2-2-2-2- مراقبت غیر رسمی
108.....	3-2-2-2-2- کاهش جاذبه های سرقت
109.....	3-2-2- برنامه ها و ساز و کارهای پیشگیری پلیس از سرقت خودرو در سال 1386
	فصل سوم - پیشگیری اجتماعی و رویکرد چند نهادی به پیشگیری از وقوع سرقت خودرو
117.....	مقدمه
118.....	1-3- بخش اول - تعامل پلیس با شهرداریها و نهادهای مردمی
118.....	1-1-3- پلیس، شهرداری و رفع حاشیه نشینی
126.....	2-1-3- مشارکت پلیس در طراحی های شهری
126.....	1-2-1-3- اصول پیشگیری از سرقت از طریق طراحی محیطی
127.....	1-1-2-1-3- مراقبت طبیعی
128.....	2-1-2-1-3- کنترل معابر طبیعی

129.....	3-1-2-1-3- استحکام حوزه داخلی
129.....	4-1-2-1-3- نگهداری و مدیریت.....
130.....	2-2-1-3- استراتژی های اصلی طراحی و مدیریت
130.....	1-2-2-1-3- خطوط دید
131.....	2-2-2-1-3- نور پردازی
133.....	3-1-3- همکاری پلیس و واحدهای خصوصی در زمینه امنیت
138.....	4-1-3- مشارکت پلیس و اتحادیه اوراچی
2-3- بخش دوم - مشارکت بخش خصوصی و دیگر نهادها با پلیس در پیشگیری	
141.....	از سرقت خودرو
141.....	1-2-3- تعامل پلیس و رسانه ها در زمینه آموزش همگانی.....
148.....	2-2-3- صنایع خودرو سازی و هماهنگی با پلیس در زمینه پیشگیری.....
151.....	3-2-3- پلیس و بیمه
153.....	نتیجه گیری
157.....	پیشنهادها
163.....	منابع
168.....	ضمائم
171.....	چکیده لاتین

مقدمه

سرقت از با سابقه ترین انحرافات اجتماعی و جرایم بشری است که در جامعه های مختلف دیده شده است. این پدیده در طول زمان دستخوش دگرگونی ها و تغییرات زیادی شده است اما زشتی و مذموم بودن ماهیت آن از بدو پیدایش و شکل گیری تاکنون ثابت مانده است. با گذشت زمان، روش های سرقت، نوع اموال و اشیای مسروقه و وسایل و ابزار مورد استفاده برای ارتکاب سرقت تغییر کرده، به طوری که امروزه برخی از سارقان از پیشرفته ترین روشها و فنون برای پیشبرد کار خود کمک می گیرند، به همین لحاظ شیوه های مقابله با سرقت و روش های برخورد با سارقان هم متناسب با دگرگونی سرقت متحول شده است. سرقت پدیده ای است که همزمان برهم زننده امنیت مالی و جانی دیگری می باشد. به عبارت دیگر، سارق با ارتکاب سرقت سعی می کند وضعیت خود را با تجاوز به مال دیگری بهبود بخشد. ایجاد حس تهدید مالی و جانی در افراد جامعه، ضمن آنکه تا حد زیادی انگیزه آنان را برای تلاش و کسب دارایی و ثروت مشروع تضعیف می کند، تسهیل کننده هرج و مرج در مناسبات و روابط اجتماعی و به دنبال آن تزلزل در بنیادهای نظم عمومی و تقویت بی سامانی اجتماعی نیز هست. رفع نیازهای فردی و جمعی به هر شیوه ممکن از طریق تجاوز به اموال غیر و همچنین انتخاب الگوی سرقت به عنوان شیوه ای برای تقویت خرده فرهنگ های بزهکاری، ظهور و شیوع سایر جرایم اجتماعی را در پی

دارد. پرداختن به علل و عوامل اجتماعی، روانی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی پدیده سرقت برای شناخت عمیق تر این پدیده و پیامدهای مخرب فردی و اجتماعی آن اهمیت زیادی دارد.

سرقت خودرو یکی از رایج ترین سرقتها در همه جوامع بوده و هست. در ایران نیز سرقت خودرو یکی از جرایمی است که اهمیت نسبی آن در میان مجموعه سرقتها دارای افزایش است. هر چند وقوع سرقت خودرو معلول انگیزه ها، شرایط، علل و عوامل پیچیده بسیاری است، که موضوع علوم مختلفی چون حقوق جزا، جرم شناسی و جرم یابی، روان شناسی کیفری، جامعه شناسی کیفری و روان پزشکی است. لذا اولین نیاز برای برنامه ریزی پیشگیری از سرقت خودرو، شناخت راههای ارتکاب سرقت خودرو است. برابر مستندات و آمار موجود در سال 1386 تعداد 12995 فقره سرقت خودرو در ایران به وقوع پیوسته است، که این مهم نیاز به پیشگیری و برنامه ریزی راهبردی دارد. پیشگیری به معنی دفع، جلوگیری کردن و پیش بینی کردن است. در جرم شناسی مراحل پیشگیری از جرایم را در یکی از تقسیم بندیها به سه مرحله (اولیه، ثانویه و ثالث) تقسیم کرده اند: الف) پیشگیری اولیه، مجموعه اقدامات، سیاست ها و برنامه هایی است که سعی در تغییر و کنترل شرایط جرم زای فیزیکی و اجتماعی دارد تا با بهبود بخشیدن به شرایط زندگی اجتماعی، از ارتکاب هر نوع جرمی توسط آحاد جامعه پیشگیری کند. در این مرحله از پیشگیری، تلاش بر این است که افراد جامعه به سوی ارتکاب جرم گرایش پیدا نکنند. ب) پیشگیری ثانویه، در این مرحله از پیشگیری، تلاش های پیشگیرانه در کنترل افراد خاصی که در معرض خطر بزهکاری قرار دارند، متمرکز است. ج) پیشگیری ثالث، در این مرحله اقدامات پیشگیرانه برای جلوگیری از تکرار جرم و بازسازی مجرمان متمرکز است، تلاشهای پیشگیرانه برای جلوگیری از تکرار جرم و رفتارهای مجرمانه است تا مجرمان اصلاح و با محیط خود سازگار شوند و به ارتکاب مجدد جرم گرایش پیدا نکنند. فعالیتهای و اقدامات

پیشگیرانه در مراحل ابتدایی و ثانوی، در حیطه جرم شناسی پیشگیری است و فعالیت های مرحله ثالث بیشتر در قلمرو جرم شناختی با لینی است. بعبارتی کلی پیشگیری از وقوع جرم عبارتست از پیش بینی، شناسایی و ارزیابی وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدام های لازم برای جلوگیری از وقوع جرائم و شامل هرگونه راهکارهایی است که موجب جلوگیری از وقوع، کنترل بزهکاری و کاهش نرخ جرم در آینده باشد. نوع دیگری از تقسیم بندی پیشگیری، پیشگیری اجتماعی، قضایی و پلیسی است. از آنجائیکه سارقان خودرو، با ارتکاب سرقت خودرو باعث لطمه به امنیت اجتماعی و بالطبع حقوق عموم می شوند، لذا مقابله و پیشگیری از وقوع جرم، به جهت حفظ امنیت اجتماع تا حدود زیادی از وظایف پلیس محسوب که وفق بند 8 ماده 4 قانون ناجا به آن اشاره شده است.

التهایه هرچند در خصوص جرایم و بالأخص سرقت بطور کلی بحث و تحقیقاتی انجام گرفته است که علل و عوامل آن احصاء و بازگو شده و بصورت علمی نیز ارائه مطلب شده است؛ لیکن تاکنون تحقیق خاصی در مورد عوامل سرقت خودرو و پیشگیری از آن انجام نگرفته است. لذا با توجه به اهمیت سرقت خودرو و پیشگیری از آن، خواستار آن هستیم با جمع آوری آمار موجود سرقت خودرو در ایران که از طریق مراجع رسمی صورت گرفته است، آیا پلیس و برنامه ریزی آن در امر پیشگیری موفق بوده یا خیر؟، مضافاً اینکه چه راهکارهایی نیاز است تا این رویکرد به منصفه ظهور برسد.

الف - بیان مسئله

سرقت خودرو پدیده ای است که بر هم زنده امنیت مالی دیگری می باشد، به عبارت دیگر سارق با ارتکاب سرقت سعی می کند وضعیت خود را با تجاوز به مال دیگری بهبود بخشد، در بیست و یکمین، بیست و سومین و سی و دومین قطعنامه عمومی سازمان بین

المللی پلیس جنایی، جلوگیری از وقوع جرم را جزء هدفهای دایمی پلیس قرار داده است، در این قطعنامه چنین مقرر شده است: مجمع عمومی آرزومند است که مقامات پلیس تمام کشورها اقدامات لازم را برای توسعه فعالیت های پلیسی در زمینه جلوگیری از وقوع جرم بعمل آورند و اهمیت این کار را به کلیه آموزشگاه ها و مؤسسات آموزشی پلیسی تأکید نمایند و هرگاه لازم باشد واحد یا اداره ای برای جلوگیری از وقوع جرایم تأسیس کنند.

اصولاً پیشگیری باید دانش و اطلاعات کافی نسبت به علل ایجاد کننده هر دردی را دارا باشد و سپس مداوا در پی تشخیص درد صورت پذیرد. اگر تشخیص درست باشد، درمان نیز آسان و سریع خواهد بود. باید گفت متأسفانه یکی از دلایل عدم موفقیت در جلوگیری از وقوع جرائم، بطور عام و سرقت بطور خاص عدم ریشه یابی در علل و عوامل وقوع آن هاست.

برابر مستندات و آمار موجود پلیس، در سال 1386 تعداد 12995 فقره سرقت خودرو در ایران به وقوع پیوسته است که بیشترین سرقت به ترتیب مربوط به خودروهای پیکان، پراید، پژو، نیسان، سمند بوده که از این تعداد 92/32 درصد بصورت سرقت عادی و بدون حضور مالک یا راکب، 5/26 درصد بصورت عنف، 1/42 درصد مسلحانه بوده است. مضافاً اینکه 95 درصد خودروهای مسروقه قیمتی کمتر از یکصد میلیون ریال داشته اند، سارقان خودرو به دو شیوه که هر کدام از شیوه ها دارای شگرد خاص و متفاوتی است، مبادرت به سرقت می نمایند: الف - سرقت با حضور مالک و راکب خودرو؛ ب - سرقت بدون حضور مالک یا راکب. سارقان خودرو پس از ارتکاب سرقت، اقدام به فروش خودرو به شیوه کارت و پلاک یا به اصطلاح سند نمره کزدن نموده و به این طریق به اهداف سوء خود رسیده و به نحوی بزه دیدگان و در نهایت جامعه را به چالش کشانده و امنیت اجتماع را به خطر می افکنند؛ از انجائیکه پیشگیری از وقوع جرم از وظایف قوه قضائیه است، لذا در حیطه

مسئولیت و وظایف عمومی پلیس نیز قرار گرفته است، در حال حاضر پلیس با اتخاذ برنامه ها و حضور در سطح جامعه، در صدد پیشگیری از وقوع جرم است. انبساط در جهت کاهش و پیشگیری از وقوع سرقت خودرو، چه راهکارها و برنامه هایی از سوی پلیس متصور است که از طریق پیشگیری وضعی و اجتماعی بتواند پیشگیری لازم را انجام دهد، آیا تا کنون برنامه ها و اقدامات و ساز و کارهای پلیس در جهت پیشگیری از وقوع سرقت و کاهش جرم مؤثر بوده است. پژوهش حاضر در صدد آن است با توجه به آمار وقوع سرقت خودرو و بررسی ساز و کارهای پیشگیری پلیسی اعم از وضعی، اجتماعی و نیز برنامه ها و اقدامات صورت گرفته و طراحی شده پلیس در زمینه پیشگیری، آبا عملکرد و اقدامات پلیس در مهار و پیشگیری از سرقت خودرو کافی است و این مهم تنها بر عهده پلیس می باشد و یا یک رویکرد چند جانبه است، که نیاز به تعامل و همکاری قسمت‌ها و بخش‌های دیگر دارد که در نهایت نتایج این تحقیق با پیشنهاد لازم ارائه تا گام مثبت و مثمر الثمری در زمینه پیشگیری از سرقت خودرو برداشته شود.

ب- پیشینه تحقیق

بررسی‌ها حاکیست که تحقیق خاصی در خصوص پیشگیری از سرقت خودرو صورت نگرفته است و تالیف و یا تدوین و نگارشات انجام شده شامل؛ کتابها، جزوات و پایان نامه ها در خصوص پیشگیری از جرایم به طور عام و سرقت ها به طور خاص است؛ مانند: پی جویی سرقت¹، هزار نکته کارآگاهی²، جرم شناسی و جرم یابی سرقت³، پیشگیری از بزه دیدگی سرقت⁴، پیشگیری از وقوع جرائم در ایران⁵.

¹ - هاتفی اردکانی، حسین (1381)، پی جویی سرقت، آموزش ناجا.

² - بیابانی، غلامحسین (1385)، هزار نکته کارآگاهی، آموزش ناجا.

³ - قربان حسینی، علی اصغر (1381)، جرم شناسی و جرم یابی سرقت، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.

⁴ - بارانی، محمد (1378)، پیشگیری از بزه دیدگی سرقت، رساله کارشناسی ارشد.

⁵ - فدائی، محمد رضا (1378)، پیشگیری از وقوع جرم در ایران، رساله کارشناسی ارشد.

در تحقیقات انجام شده پیرامون سرقت، مطالب بصورت کلی و عام بیان شده است لیکن در خصوص سرقت خودرو، نگارش کلی صورت نگرفته و یا اگر هم شده، فقط در یک صفحه مطالبی ذکر گردیده است. فلذا پرداختن به موضوع ساز و کارهای پیشگیری پلیسی از سرقت خودرو، پژوهشی بکر و بدیع است.

ج - اهمیت و ضرورت تحقیق

سرقت خودرو یکی از جرائم مهم و پر تعداد اکثر جوامع است، این جرم در گذشته به اشکال مختلف انجام گردیده است و حال دستخوش تحولات و تغییرات زیادی بوده و شکل انجام آن در زمانهای متفاوت و در جوامع مختلف تغییر نموده است. ولی چیزی که از بدو پیدایش آن تاکنون ثابت بوده، زشتی و مذموم بودن ماهیت آن است که همواره وجود داشته و با مرتکب آن مقابله و برخورد گردیده است. گذشت زمان بر این پدیده، نظیر تمام امور، اثر گذاشته و تحولاتی در آن بوجود آورده است؛ شکل انجام، شیوه ها، وسایل و ابزار مورد استفاده، نوع مال و اشیاء مسروقه و ... همچنین وضعیت سارقان از جهات گوناگون تغییر نموده است. امروزه باندهای سرقت خودرو با برنامه ریزی دقیق و با بهره وری از امکانات فنی پیشرفته، سرقت خودرو را انجام می دهند. به همین لحاظ مقابله و برخورد با سرقت خودرو و سارقان نیز متناسب با اقدامات سارقان خودرو نیاز به برنامه ریزی علمی و حساب شده دارد. لذا اهمیت و ضرورت تحقیق به شرح ذیل اعلام می شود:

- 1- شناخت عوامل سرقت خودرو.
- 2- بررسی و شناخت ساز و کارهای پیشگیری وضعی و اجتماعی پلیس.
- 3- ارزیابی برنامه های پیشگیری پلیسی.
- 4- ارائه پیشنهاد راهبردی در جهت کاهش و پیشگیری از سرقت خودرو.

د- اهداف تحقيق

- شناخت عوامل سرقت خودرو:

- 1- بررسی ماهیت و وضعیت سرقت خودرو:
- 2- آشنایی با راهبردها و فنون مختلفی که توسط پلیس برای نیل به پیشگیری از سرقت خودرو بکار گرفته می‌شوند.
- 3- آشنایی با رویکردها و دیدگاه‌های مختلف پلیسی در خصوص اقدامات پیشگیرانه.
- 4- معرفی برخی الگوهای کاربردی و ایده‌های جدید به مدیران و تصمیم‌گیران امر پیشگیری از سرقت خودرو در ایران.
- 5- شناسایی شیوه‌ها و شگردهای ارتکاب سرقت خودرو.
- 6- بررسی سازوکارهای پیشگیری پلیسی از سرقت خودرو.
- 7- برنامه‌های پلیس در زمینه پیشگیری از سرقت خودرو.
- 8- ارائه راهکارهای مناسب جهت ارتقاء بخشیدن وضعیت موجود به وضعیت مطلوب در زمینه پیشگیری از وقوع جرم سرقت خودرو.

و- سوالات تحقيق

- 1- ویژگی خودروهای آسیب پذیر در برابر سرقت خودرو کدام است؟
- 2- کدام یک از سازوکارهای پلیس در زمینه پیشگیری از سرقت خودرو نقش مؤثرتری دارد؟
- 3- تعامل و همکاری میان پلیس و نهادهای مسئول در زمینه پیشگیری از سرقت خودرو چگونه است و آیا پیشگیری از سرقت خودرو در یک امر یک جانبه و یا یک رویکرد چند نهادی است.

ه- فرضیات تحقيق

- 1- خودروهایی که فاقد تجهیزات ایمنی هستند بیشتر در معرض سرقت قرار دارند.